

Tilsynsrapport for: Lundegårdens Frie Børnehave

Dato for observationerne:	Uanmeldte om morgenen 31.10.24, uanmeldt om eftermiddagen 13.11.24, anmeldt observation 05.11.24
Dato for dialogsamtalet:	19.11.24
Deltagere i dialogsamtalet:	Stine Malia Sejr Bjarndahl forældrebestyrelsesrepræsentant, Benedikte Stevenius Schwartz forældrebestyrelsessuppleant, Ingun í Lon Jensen pædagog, Peter Jørgensen leder, Malene Holst Klarskov pædagogisk konsulent, Katrine Kingo Ladegaard pædagogisk konsulent.
Fakta om dagtilbuddets opbygning (antal stuer, bygninger og lignende)	<p>Lundegårdens Frie Børnehave er under ét tag. Vi har 3 stuer, hver med tilhørende og tilstødende garderobe. Alle børn har en garderobeplads på én af de tre stuer, og børnene hører som udgangspunkt til den stue, hvor deres garderobe er. Børnehaven er ikke aldersopdelt, dette er for at sikre et ligeligt antal børn på hver af de tre stuer. Men vi har siden april 2021 haft vores "Bærgruppe", som er de ældste børn samlet til spisning i fællesrummet hver dag.</p> <p>Hver stue kan lidt forskelligt mht. til om der indbydes mest til fysiske/tumlelege, konstruktionslege, hulelege og køkken/dukkelege. Så det er i en eller anden grad en funktionsopdeling. Men børnene flytter nogle gange lidt rundt på legene, så der eksempelvis leges køkkenleg med Dublo-legoet. Der er fast tilknyttet 2 voksne på hver stue, og disse voksne har det overordnet ansvar for børnene, som er tilknyttet deres stue. Det vil sige, at de står for forældrekontakten, evt. udviklingsbeskrivelser, observationer mm.</p> <p>Som udgangspunkt, så spiser børnene frokost på den stue, hvor de hører til (de største i fællesrummet), men børnene har mulighed for aftale med de voksne at de eksempelvis kan få lov til at spise på deres bedste vens stue. Vi vægter børnenes venskaber rigtig højt og derfor bliver der som udgangspunkt altid sagt ja, når to børn spørger om de må spise sammen. Hver onsdag har vi "gruppedag" i aldersopdelte grupper. Her spiser børnene sammen med de andre på deres alder.</p> <p>Det er vigtigt for os at børnene har mulighed for at pleje deres venskaber med alle børn i børnehaven, og vi vil også gerne se at børnene har flere forskellige legerelationer, derfor giver vi børnene mulighed for at lege i hele huset.</p>

Opsamling på det pædagogiske tilsyn

Udviklingspunkter (opfølgning ved næste tilsyn):

Lundegården skal fortsætte deres arbejde med at vedligeholde deres faglige refleksioner.

Lundegården skal sørge for at lave klare retningslinjer for deres ordning, hvor de ældste børnehavebørn kan gå hjem selv eller dele af vejen hjem selv
Lundegården skal udvikle deres fysiske læringsmiljøer.
De tilsynsførendes kommentarer
Center for Dagtilbud & Skoler vurderer på baggrund af observationerne, at Lundegården kan arbejde med udviklingspunkterne frem til næste ordinære tilsyn uden yderligere vejledning.

Anvisninger	Opfølgning:
De tilsynsførendes kommentarer	
Ikke relevant	

Opfølgning fra sidste tilsyn:

Udviklingspunkter:	Hvilke indsatser har I lavet? Hvad har effekten af indsatserne været?
Hvordan sikre Lundegårdens Frie Børnehave deltagelse for de børn, som har svært ved at fordybe sig i leg eller vælge pædagogiske aktiviteter til?	I vores arbejdsfordeling har vi 2 voksne, som er "Flyvere". 6 voksne der "Fordyber" sig. Flyverne har en række opgaver af praktisk karakter og en særdeles vigtig opgave med at opdage børn, som ikke deltager i enten leg eller i aktiviteter. Og så vurderer flyveren, hvad der er brug for. Hvis vi har et barn, som tilbagevendende har svært ved at fordybe sig i enten lege eller aktiviteter, så laver vi en større plan, hvor vi eventuelt sætter en leg eller aktivitet i gang med det barn for øje.
Hvordan kan Lundegårdens Frie Børnehave sikre, at de fysiske rammer understøtter det pædagogiske læringsmiljø? - Hvad skal børnene have deres opmærksomhed rettet mod?	Vi har masser af børne-tilgængeligt legetøj i børnehøjde. Herudover også legetøj og materialer, som de voksne kan tage frem. Vi har et tilgængeligt krearum med mulighed for at tegne, lime, klippe mm. Vi har et åbent køkken, hvor børnene kan dufte og smage og nogle gange deltage i madlavningen. Børnene skal finde inspiration og rette deres opmærksomhed mod, det de finder giver mest mening.
Hvordan sikre Lundegårdens Frie Børnehave, at understøtte udviklingen af sproglige kompetencer hos de børn som er sprogligt udfordret?	Vi har fået viden om forskellige metoder/tilgange til forskellige sproglige problematikker. Ved udtale vanskeligheder handler det eksempelvis om at gentage det ord, der er svært, flere gange i en sammenhæng. Når barnet med sprogvanskeligheder skal øve sig, så handler det for os om at spille børnene godt. Vi prøver at se det som en tenniskamp, hvor det handler om at få bolden (sproget) over nettet 5 gange. Og her handler det også om at have tålmodighed, så barnet får tid og plads til at respondere. Hvis vi har behov for det, så laver vi en sprogvurdering med TRAS, så vi får et overblik over, hvor barnet har vanskeligheder. Her vurderes også om der er behov for at indstille til logopæd via PPR, så vi kan få en dybere afdækning af de sproglige vanskeligheder.

<p>Hvordan kan Lundegårdens Frie Børnehave skabe mulighed for udvikling af forståelse af egne og andres følelser herunder konfliktløsning?</p>	<p>Vi er opmærksomme på at børn i 0-6 års-alderen (og nok også lidt ældre end det), har brug for hjælp fra en voksen til at forstå og regulere deres følelser. Vi hjælper dem konkret ved at benævne barnets følelser, når de eksempelvis er kedede af det, når de skal vinke farvel til deres forældre. Ved at benævne børnenes følelser, så lærer vi dem at kende sig selv og deres indre følelsesliv. Det styrker børnene i selv at kunne tale om deres følelser. Når voksne har hjulpet med at regulere børnene følelsesmæssigt, så opøver børnene en bedre følelsesmæssig selvregulering og det giver også en bedre impuls kontrol. At forstå egne følelser er en forudsætning for at kunne forstå andres følelser.</p> <p>Der er altid følelser på spil i konflikter, og ved at hjælpe børnene med at sætte ord på de følelser, der er på spil i den enkelte konflikt, så styrker vi ovenstående og desuden får vi ikke konflikten til at handle om skyld og skam. Det er muligt at der er en "skyldig" men børn kan ikke lære noget, når de føler skyld og skam.</p>
<p>De tilsynsførendes kommentarer</p>	
<p>Under observationen ses der flere eksempler på, at flyverens funktion bliver brugt fx, når børn har behov for at blive skiftet. Lundegården fortæller, at de som udgangspunkt har 2 flyvere og 5-6 fordybere hver dag og nogen dage mulighed for at have en 'forløbsvoksen'.</p> <p>Til den faglige dialog fortæller Lundegården, hvordan de arbejder systematisk med at hjælpe børn, der kan have svært ved at komme i gang med aktiviteter eller komme videre fra aktiviteter. Lundegården fremhæver til den faglige dialog, at de i deres funktionsopdelte struktur har brug for, at alle pædagogiske medarbejdere er opmærksomme på børn, der kan have brug for ekstra guidning.</p> <p>Til den faglige dialog fortæller Lundegården, at efter behov holder de møder med lederen og enkelte pædagogiske medarbejdere omkring en indsats for et enkelt barn. Ellers bliver indsatsen drøftet på personalemøder.</p> <p>Til den faglige dialog bliver det drøftet, hvordan Lundegården arbejder med det sproglige læringsmiljø. Lundegården fortæller, at de bl.a. bruger 'forløbsrollen' til det. Lundegården har været på kurser i forhold til at kunne 'screene' for sproglige udfordringer, hvor det er relevant at indstille til PPR. Lundegården har fokus på, at det er det daglige sproglige læringsmiljø, der er afgørende for børnenes sproglige udvikling. Lundegården arbejder med at lave zoner også fordybelseszoner.</p> <p>Under observationerne fremgår det tydeligt, at det fokus Lundegården har i forhold til konflikthåndtering afspejles i praksis.</p>	

Familie & netværk:

Den pædagogiske læreplan - Vi samarbejder med forældrene om børns læring:

<p>Forældreperspektiv (Udfyldes af forældrerepræsentanter)</p>	
<p>Hvordan oplever I samarbejdet med institutionen i forhold til børnenes trivsel, læring og udvikling?</p>	<p>Vi oplever som forældre et godt og tæt samarbejde med institutionen. Der er altid imødekomende personale, når man henter og afleverer og man bliver altid mødt, hvis man har spørgsmål til børnenes trivsel og udvikling. Samtidig er personalet</p>

	gode til, at henvende sig til os forældre og fortælle om dagen og hvad ens barn har lavet
Er der skabt rammer som giver mulighed for dialog, indflydelse og deltagelse?	Ja det er der, man føler sig altid hørt og velkommen i institutionen. Man kan altid tage sig en kop kaffe og være der. En gang om året er der generalforsamling, hvor man også har mulighed for dialog og indflydelse.
Er der en tydelig forventningsafstemning mellem jer og dagtilbuddet?	Ja det er der. Vi har selv valgt børnehaven ud fra det pædagogiske grundlag og værdier, som børnehaven til fulde lever op til.
Hvordan kan I som forældre være med til at styrke børnefællesskabet?	Det kan vi som tidligere nævn ved, at man er velkommen og kan tage en kop kaffe mens man er i institutionen, samtidig er børnene på legeaftaler hos hinanden. Pædagogerne er også gode til at italesætte, hvem børnene nævner de gerne vil besøge. Samtidig er der flere arrangementer i børnehaven for børn og voksne, som hjælper med at styrke børnefællesskabet.
Hvad sætter I pris på i dagtilbuddet?	Vi sætter stor pris på børnehavens frie tilgang til leg og læring. Samtidig sætter vi også stor pris på deres åbne måde at være på, at der altid er plads til at man kan være der som forældre. Det er dejligt når man kommer at der er god stemning og personalet er meget engageret i deres arbejde. Generelt fremstår personalet altid med overskud og man mærker ikke som forældre hvis der f.eks har været sygdom blandt personalet og de derfor har måtte omstrukturere dagen.
Hvad ville I gerne være med til at udvikle på?	Vi har tillid til børnehaven og deres pædagogiske tilgang og har derfor ikke områder vi ønsker at udvikle eller ændre. Ledelsen og pædagoger er dygtige og tro mod det pædagogiske grundlag.
Hvilken effekt oplever I, at samarbejdet med forældrene har for børnene?	Samarbejdet har en god effekt for børnene. Børnene i børnehaven er glade og trygge for at være der. De udvikler sig og viser stolt os forældre hvad de har lavet i løbet af dagen.
Samarbejde med forældrene (udfyldes af de pædagogiske medarbejdere)	
Hvordan oplever I samarbejdet med forældrene i forhold til børnenes trivsel, læring og udvikling?	Vi oplever at samarbejdet med forældrene er godt, åbent og tillidsfuldt. Forældrene viser os stor tillid og spørger gerne til råds, hvis de har spørgsmål til stort eller småt. De er også gode til at vende tilbage, og fortælle hvordan det, vi sagde, virkede. Vi oplever, at der bliver lyttet, når vi har møder og samtaler.
Hvordan har I skabt rammer, som giver forældrene mulighed for dialog, indflydelse og deltagelse?	Vores dør er altid åben, vi er meget opmærksomme på at vedligeholde vores kultur med at hilse på hinanden (goddag, farvel). Det er vigtigt for os, at forældre kommer og spørger om stort eller småt, både mht. deres barn og institutionens rammer - så snart spørgsmålet melder sig. Vi har både formelle aftaler/rammer for samtaler og en stående mulighed for uformelle og formelle samtaler. Herudover har vi en årlig generalforsamling, hvor der udover valg til bestyrelsen er mulighed for spørgsmål og debat. Og så har vi bestyrelsesmøde ca. hver 2. måned. På det mere uformelle plan har vi forskellige traditioner - både årlige og månedlige – vi afholder 2 forældrearbejdsdage om året, vi holder en sommerfest, et Luciaoptog og en bedsteforældredag hvert år. Den første fredag i hver måned holder vi

	forældremorgenmad. Alle arrangementer er velbesøgte og noget, som både børn, personale og forældre ser frem til.
Hvilken systematik har I for afholdelse af forældresamtaler?	Vi har en lille velkomstsamtale ved opstart. Vi har en 3-6 mdrs samtale efter opstart. Vi har et årligt forældremøde/generalforsamling. Vi har et forældremøde for de kommende SFO-børn i september/oktober. Vi har en overleveringssamtale inden SFO-start. Vi har en forældrebestyrelse med aktive forældre, som også sikre forældrene indflydelse.
Hvordan sikrer I en tydelig forventningsafstemning mellem forældrene og jer?	Vi gør det formelt set via vores hjemmeside og via de dokumenter forældrene får ved opstart: Velkomstfolder og samarbejdsaftale. Uformelt sker det ved rundvisning og ved den åbne dialog vi har.
Hvordan samarbejder I med forældrene om at styrke børnefællesskabet?	Lundegårdens Frie Børnehave er en institution, hvor forældrene har mulighed for at tilbringe tid og med egne øjne se og opleve hvem deres børn leger med. I vores dialog med forældrene kommer vi med forslag til hvilke børn, der kan være gode at lave legeaftaler med. Vores glæde ved at fortælle forældrene om deres børns dag giver også forældrene et indblik i, hvilke legerelationer, der er opstået i børnehaven, som der kan bygges videre på i fritiden. Og i øvrigt også den anden vej.
Hvad ville I gerne have forældrene med til at udvikle på?	Vi modtager en masse praktisk hjælp, når -der skal repareres ting og sager, -ordnes legeplads, -samles møbler -og meget andet. Det vil vi gerne have fortsætter. Vores dialog med forældrene og forældrenes dialog hinanden imellem skal måske ikke udvikles, men der skal være en stor opmærksomhed på, at det kræver åbenhed og villighed til at deltage og bidrage i fællesskabet - fra alle.
De tilsynsførendes kommentarer:	
<p>Forældrebestyrelsesmedlemmer, der deltager i den faglige dialog, har været med til at udfylde materialet og oplever, at det er repræsentativt for den samlede forældregruppe.</p> <p>Til den faglige dialog bliver det drøftet, hvordan forældrene kan støtte op om det, der fungerer godt i Lundegården. Forældrebestyrelsesrepræsentanterne fortæller, at de naturligt 'reklamerer' for Lundegården.</p> <p>Lederen fortæller, at han har været bevidst om at være til stede og overlevere kulturen til de nye pædagogiske medarbejdere i det generationsskifte, som Lundegården har haft. Lundegården har haft fokus på at tale sammen om, hvad det er for en kontinuerlig udviklingsproces, som Lundegården arbejder med. Lavpraktisk har der været afholdt en del ansættelsessamtaler. Lundegården er rigtig glade for, at det er lykkedes at lave et generationsskifte uden at miste det, der kendetegner Lundegården. Lundegården har været opmærksomme på at vente på de 'rigtige' medarbejdere, og har bevist haft stillinger i genopslag. Lundegården fortæller, at de på personalemøder får talt sammen om, hvilken pædagogisk kvalitet, der skal være i Lundegården i fx i spisesituationer.</p> <p>Lundegården er optaget af at sikre, at alle pædagogiske medarbejdere ved, hvorfor man i Lundegården gør, som det er valgt pædagogisk. Forældrerepræsentanterne bekræfter, at det er meget tydeligt, at alle pædagogiske medarbejdere ved det samme og kender alle børn.</p>	

Til den faglige dialog bliver det drøftet, hvordan Lundegården arbejder med, at de ældste børnehalebørn går hjem selv. Lundegården fortæller, at aftalen er, at forældrene ringer, når de er klar til at modtage barnet og Lundegården derfor kan sende barnet afsted. Lundegården gentager aftalen for børnene, sådan som den er aftalt med forældrene, inden de går ud ad døren. Til den faglige dialog bliver Lundegården gjort opmærksom på, at ifølge færdselsloven skal et barn være fyldt 6 år før, de må være alene i trafikken på cykel. Lundegården bekræfter, at de er meget opmærksomme på, at det, at de ældste børn går hjem eller dele af hjemturen selv, foregår på en ansvarlig måde. Lundegården bliver opfordret til, at de har klare retningslinjer for aftalen. Forældrebestyrelsen har kompetencerne til at lave de retningslinjer. Lundegården bekræfter, at de laver én individuel vurdering af, om børnene er klar til at kunne gå hjem selv eller dele af hjemturen selv.

Pædagogisk kontinuitet:

Den pædagogiske læreplan – vi arbejder med et læringsmiljø for storebørnsgruppen, der skaber sammenhæng til 0. klasse:

Hvordan arbejder I med pædagogisk kontinuitet (overgange)?	Vi har et samarbejde med Tune Skole, hvor vi sammen med de 2 øvrige institutioner aftaler hvordan vi kan skabe sammenhæng mellem Børnehave og SFO. Vi har adgang til at bruge SFOens lokaler én gang om ugen, hvor vi laver aktiviteter med de kommende SFO børn. Og ellers besøger vi området omkring den nye SFO og skol. Vi aftaler også besøg, hvor børnene har mulighed for at møde de voksne på SFOen. Vi har også en fælles besøgsdag i SFOen med de øvrige institutioner, hvor børnene prøver en "lightudgave" af en SFO dag, mens de har deres kendte voksne med.
Hvilken effekt skaber det for børnene? Tegn?	Vi synes, at børnene bliver mere trygge ved dels -omgivelserne på SFOen og -dels de voksne på SFOen, når vi har mulighed for at besøge og undersøge SFOen sammen med børnene. Vi ser at børnene begynder at optræde mere og mere hjemmavant fra gang til gang vi besøger SFOen. Vi kan også se og høre at børnene taler om de voksne de har mødt.
Samarbejde om indsatser	
Hvordan samarbejder I med PPR (pædagogisk psykologisk rådgivning) om indsatser?	I de tilfælde, hvor der er eksempelvis sproglige indsatser i gang, så har vi logo-pæd med til overleveringen fra os til SFO/skole. Det samme gælder hvis der er andre PPR indsatser i gang.
De tilsynsførendes kommentarer:	
Ingen yderligere kommentarer	

Trivsel & tryghed:

Den pædagogiske læreplan – Vi arbejder med læringsmiljøer, der tager højde for børn i udsatte positioner

Børnegruppen:	
Hvordan er børnegruppens sammensætning?	Børnegruppen består af børn i 3-6 årsalderen primært fra Tune, som må beskrives som økonomisk ressourcestærke.
Voksen – barn relationen:	
Hvordan arbejder I med, at alle børn bliver mødt anerkendende i samspillet med de pædagogiske medarbejdere?	Vi sørger for at være nærværende voksne, som har tid til at give et kram, og til at lytte. Vi starter allerede i børnenes opstartsperiode med at arbejde på at børnene får en tryk tilknytning til de 2 voksne på deres stue og hurtigt til flere voksne. Vi er opmærksomme på at alle børn har/får tætte og trygge relationer til flere voksne og over tid til alle voksne.
Hvordan vil I forsat styrke jeres indsats omkring dette?	Vi har på personalemøder haft debatoplæg fra Anja Kristine Hvidberg Olsen fra Relationsformidlerne, som i sin podcast "Pædagogisk kvarter", tager et fagligt emne op, og med hendes tilgang som har rødder i Marte Meo, har vi taget vores egen praksis op, og har derigennem justeret på både vores generelle praksis og på vores praksis overfor enkelte børn, som kunne have gavn af at, at der blev justeret. Eksempelvis er det meget udbredt/almindeligt mange steder og også her, at institutioner arbejder på at børn skal være selvhjulpne. Men vi har haft fokus på, at det ikke altid er vigtigst (logisk nok) - så omsorg kommer før selvhjulpne . Vi har afholdt personale-lørdag, hvor Grethe Kragh-Müller har holdt oplæg om børns udvikling (Udviklingspsykologi). Det hele er for at styrke vores viden om hvad vi kan og ikke kan forvente af børn, og hvad der ligger bag børns reaktioner.
Hvilke(n) effekt og tegn forventer I at se hos børnene?	Det her er en meget simplificeret måde at beskrive noget meget komplekst, som kun kan lade sig gøre ved at voksne har tid til at være tilstede og har viden om, hvordan man er tilstede. Men ganske kort, så ser vi- og forventer fortsat at se, at børnene tør at give udtryk for deres følelser overfor voksne som møder børnene i deres følelser. Så forventer vi, at vi fortsat har gode og trygge relationer til børnene, som så igen styrker børnenes selvværd, som så giver dem et godt fundament for at lære – både nu og senere hen i livet.
De tilsynsførendes kommentarer:	
Under observationer ses det, at de pædagogiske medarbejdere møder børnene anerkendende og er optaget af børnenes perspektiv. Der er under observationerne et kontinuerligt nærvær fra de pædagogiske medarbejdere, det gælder både i samtale, leg og i afleveringssituationer.	
Det fremgår tydeligt under observationerne, at de pædagogiske medarbejdere følger på op på aftaler med børnene om fx at læse en bestemt bog.	

Refleksionsspørgsmål:

Hvilke overvejelser gør Lundegården i forhold til at skabe en ens tilgang til at skabe tryghed for børnene? Og hvordan giver Lundegården det videre til nye medarbejdere?

Hvad oplever I som forældre, at et trygt fundament giver jeres børn?

Det gav anledning til følgende refleksioner:

- Det er et fundament for alt for børnene, det giver dem tryghed til at henvende sig til voksne og skaber grundlag for deres udvikling
- Tryghed er et basalt behov for alle børn
- Trygheden gør, at børnene kan bruge alle de pædagogiske medarbejdere i Lundegården
- Børnene skal have så meget tryghed, at de kan vende blikket ud af til verden
- I udviklingen af et tilsynsmateriale, som hedder KIDS, deltog Lundegården. Her fremhævede observatørerne, at køkkenmedarbejderen også er en del af det pædagogiske læringsmiljø i Lundegården
- Lundegården ser efter tegn på, at børnene tør være til i verdenen.

Dannelse & fællesskaber:

[Den pædagogiske læreplan – Vi arbejder med et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø](#)

[Den pædagogiske læreplan – Vi arbejder med læringsmiljøer, der tager højde for børn i udsatte positioner](#)

Dannelse og børneperspektivet:

<p>Hvordan sikrer I, at børnene oplever, at de har indflydelse på udformningen af dagligdagen og aktiviteterne?</p>	<p>Vi har en struktur, hvor der er meget fleksibilitet, og det gør, at der er masser af plads til at lytte på børnenes idéer og føre dem ud i livet sammen med dem. Vi sørger for at have så få afbrydelser i løbet af dagen som muligt. Det gør vi bl.a. ved- at formiddagsmaden bliver stillet frem, så børnene selv kan vurdere hvornår de er sultne, - at vi har en vandautomat, hvor børnene selv kan tage noget at drikke, når de er tørstige og ved – at eftermiddagsfrugten bliver serveret, som en slags café ordning, hvor børnene kan sætte sig ned og spise, når/hvis de har brug for det. Vi har altså kun én afbrydelse i forbindelse med frokosten. Det gør, at børnene har tid til at fordybe sig i lege og aktiviteter. Og da der ikke er tvungne aktiviteter kan børnene også selv vælge om de vil lege eller være med til de aktiviteter de voksne stiller op med.</p>
<p>Hvordan inddrager I børnene i hverdagen?</p>	<p>Vi har en arbejdsfordeling, hvor der er 2 voksne som er "Flyvere" og de øvrige voksne er "Fordybere". Flyvernes opgaver er meget af praktisk karakter – bleskift, trimning, opfyldning fra lager til hylder mm. Men de har også en opgave med at introducere børn til fordybernes aktiviteter eller legekammerater, som måtte være blevet væk. Det gør, at der er masser af forskellige muligheder for at give sin mening til kende – det er så de voksnes opgave både at lytte til</p>

	<p>børnenes forslag men også observere, hvad børnenes interesser er.</p> <p>For at være i trivsel er det vigtigt at kunne lytte til sine egne behov for mad, drikke og hvile, derfor har vi rugbrød stående fremme om formiddagen, som børnene frit kan tage, hvis de er sultne, vi har en vandautomat, så børnene kan drikke, hvis de er tørstige og vi sørger for at børnene i store dele af dagen kan vælge mellem stille aktiviteter (som perleplader, sygning, hulebygning eller tegning), eller mere kropslige aktiviteter (som dans, gymnastik eller fangeleg).</p>
Hvilken effekt har det for børnene, at de har indflydelse på deres hverdag og bliver inddraget i hverdagen?	Vi oplever at vi har initiativrige- og idérige børn, som lærer rigtigt meget om at mærke, hvad de har lyst til at lave (og ikke lyst til at lave). For os er det en vigtig læring og en essentiel forudsætning for et godt liv, at man kan mærke og give udtryk for, hvad man har lyst til og ikke har lyst til.
Fællesskab og Inklusion:	
Hvordan arbejder I med børnefællesskaber?	Alle børn skal være en del af børnefællesskabet. Vi har ikke nogle "inklusionsbørn", men vi arbejder på det generelle plan på at børnene er åbne overfor at lege med hinanden. Vores struktur understøtter, at børn kan indgå i relationer med hinanden og at de voksne har mulighed for at hjælpe børn ind i legerelationer med hinanden. De voksne er også bevidste om, at bringe børn i situationer, hvor de bliver interessante eksempelvis ved at lege med i børnenes leg.
Hvordan styrker I indsatsen omkring børn i udsatte positioner?	Hvis vi oplever børn der viser tegn på ikke at trives, så går vi tæt på for at finde ud af hvad årsagen kan være. Forældrene vil hurtigt blive inddraget. Ofte er der logiske forklaringer, som "far er ude at rejse", "vores hund er lige død" eller lignende. Ved sværere problematikker så inddrages evt. PPR eller vores psykolog fra børneringen. Det skal fremfor alt være trygt, at gå i børnehaven. Vi giver os god tid til at lytte til børnene, og arbejder på at have gode relationer til alle børn.
Hvilke indsats har I som forebygger eksklusion i børnefællesskabet?	Vi gør (som nævnt) meget for at forældrene er involveret i deres børns liv i børnehaven. De ved hvad der sker og hvem deres barn leger med. Alt det ovenstående, hvor opmærksomme nærværende voksne bringer børnenes trivsel i centrum, gør at vores børnefællesskaber er mere inkluderende end ekskluderende.
De tilsynsførendes kommentarer:	
<p>Under rundvisningen med børn, bliver børnene spurgt, om de selv og de andre børn har venner. Børnene svarer, at de selv har venner og nævner deres navne. Børnene siger, at de ikke ved, om alle børnene i Lundegården har venner. Det fremgår af situationen, at børnene siger det, fordi de er meget opmærksomme på at svare 'rigtigt' på de pædagogiske konsulenters spørgsmål.</p> <p>Under rundvisningen med børn, bliver børnene spurgt, om der er noget man ikke må i børnehaven, her svarer børnene, at man ikke må skubbe, slå, nive og bide. Børnene bliver spurgt, hvad der sker, hvis nogen kommer til at gøre det alligevel, her svarer børnene, at så siger man det til en voksen, så siger den</p>	

voksne, at de kommer om lidt. Så siger de voksne til børnene, der har gjort det, at hvis de gør det igen, så skal de gå sammen med en voksen.

Til den faglige dialog fortæller Lundegården, at de godt kan genkende, at der er situationer, hvor de pædagogiske medarbejdere gerne vil være tættere sammen med børnene for at guide dem.

Under rundvisningen med børn fortæller børnene adspurgt, at man kan få hjælp til de voksne, fx hjælper de børnene op, hvis de falder.

Det bliver set under observationerne, at børnene har stor indflydelse på hverdagen fx siger børnene, at de har ombestemt sig i forhold til at vise de pædagogiske konsulenter rundt, og det bliver accepteret. Det ses under observationerne, at børnene har indflydelse på, hvilke aktiviteter, der bliver sat i gang. Lundegården ser, at det giver øget fordybelse hos børnene, Lundegården ser, at børnene bruger rummene som de er tiltænkt. Forældrebestyrelsesmedlemmerne bidrager med, at det er lystbetonet.

Når Lundegården har aktiviteter, som kræver fordybelse fx at male, så sørger de pædagogiske medarbejdere for, at de børn, der ikke kan deltage med det samme, får muligheden næste gang, der skal males. Lundegården forsøger at flytte de pædagogiske medarbejdere efter, hvor børnene er.

Der ses under observationerne et fint fokus på selvhjulpethed. Lundegården er optaget af, at omsorg kommer forud for selvhjulpethed, så alle børn får den omsorg, de har brug for. Det ses under observationerne, at børnene generelt er meget selvhjulpne, selvstændige og hjælper hinanden.

Det ses under observationerne, at de pædagogiske medarbejdere hjælper børnene i gang med leg.

Refleksionsspørgsmål:

- Hvordan hjælper I børn, der kan have svært ved at navigere i de frie rammer?
- Som forældre, oplever I, at der er børn der har svært ved at navigere i de frie rammer og, hvad ser I evt., at de børn har brug for?

Det gav anledning til følgende refleksioner:

- Lundegården fortæller, at de iagttager de enkelte børn og de enkeltes børns behov for evt. at blive guidet i forhold til at vælge til og fra i forhold til de valg, der er.
- Lundegården er optaget af at være opmærksom på alle børn.
- Lundegården arbejder med, at børnene inviterer hinanden med ind i leg og med at hjælpe børnene med at spørge, om de må være med i legen
- Forældrerepræsentanterne fortæller, at der inden start kan være forældre, der er usikre på, om rammerne kan være for frie, men når børnene først er begyndt, hører de, at forældre og børn værdsætter det.
- Når forældrene møder andre forældre i lokalområdet, der ikke har valgt Lundegården er det ofte 'de frie rammer' som de forældre nævner i forhold til, hvorfor de ikke har valgt Lundegården, da de vurderer, at deres børn har brug for en anden struktur.
- Forældrerepræsentanterne oplever, at der er mulighed for dialog, hvis der er noget, man som forældre undrer sig over eller kan blive bekymret for, her fortæller forældrerepræsentanterne, at de oplever, at der er mulighed for en indsigtfuld dialog.
- Lundegården fortæller, at de også har brug for at få feedback fra forældrene, hvis de hører fra deres børn, at der sker noget i Lundegården, som de pædagogiske medarbejdere ikke har hørt.

Leg & læring:

Den pædagogiske læreplan – vi arbejder ud fra at legen er grundlæggende i læringsmiljøerne, og at legen har en værdi i sig selv

Den pædagogiske læreplan – vi arbejder med pædagogiske læringsmiljøer gennem hele dagen

Sprogindsatsen:	
Hvilke metodiske overvejelser gør I jer om sprogindsatsen?	<p>For os handler det meget om at børnene frem for alt har lyst til at kommunikere, det får de, hvis vi lytter til- og kommunikerer med dem.</p> <p>Vi læser højt for alle. Vi samtaler med børnene. Vi benævner ting og begreber.</p> <p>I det omfang det kan lade sig gøre, så bakker vi op om logopædens anbefalede aktiviteter.</p>
Hvornår sprogvurderer i børn?	Vi sprogvurderer, når pædagogerne og/eller forældrene vurderer at sproget trænger til et løft. I første omgang er vi opmærksomme på at udtale-vanskeligheder er almindeligt og ofte blot skal have tid og opmærksomme voksne, som gentager ordene rigtigt.
Hvem sprogvurderer børnene?	Det gør den primære pædagog.
Hvilke kvalifikationer i forhold til at sprogvurdere børn, har de, der foretager sprogvurderingerne?	Dels er de uddannede pædagoger. Herudover har vi brugt logopæd til at give os alle en fælles introduktion i hvad vi skal være opmærksomme på, når vi vurderer børnenes sprog.
Hvordan følger I op på handleplanerne? Inddragelse af forældrene?	Vi gør, det vi aftaler med logopæd. Forældrene er altid inddraget, og det gør også at forældrene kan spare med os og vi kan spare med dem.
De fysiske læringsmiljøer:	
Hvordan har I arbejdet med at udvikle de fysiske læringsmiljøer?	<p>For Lundegårdens Frie Børnehave er et "læringsmiljø" i høj grad den måde børnene bliver mødt på, den stemning der er og muligheden for indflydelse. Derfor kan et fokus på "fysiske læringsmiljøer" for os ikke stå alene.</p> <p>Vi mener, at det er vigtigt at skabe læringsrum/legemiljøer, hvor børnene kan blive inspireret og udfordre deres kompetencer. Vi laver både voksenstyrede læringsrum/legemiljøer/aktiviteter, og der er læringsrum/legemiljøer, som kun indirekte har voksne ind over. Herudover giver vi, som nævnt tidligere, masser af plads til, at børnene selv laver deres egne læringsrum f.eks. ved at rykke legekøkkenet rundt i rummet, så børnene selv danner rammerne om deres leg.</p> <p>Der kan være permanente og mere fleksible lege-/læreområder i børnehaven. De permanente er f.eks. vores hule, puderum og malerum. De mere fleksible er LEGO rum, køkken- og dukkekrog og biltæpper. Disse kan være der i en kortere periode, hvilket afhænger af børnenes interesse for området. Når området ikke</p>

	<p>længere har interesse, tilføje vi enten nye materialer eller pakker det væk igen.</p> <p>Vi har masser af tilgængeligt og forskelligartet legetøj, som er børnenes redskaber, når de skal få idéer til lege.</p> <p>Derudover prioriterer vi at skabe rammerne for en hjemlig, hyggelig og inkluderende atmosfære, hvor der for det enkelte barn er mulighed for interaktion med andre børn og voksne. En stemning af glæde og liv, hvor børns idéer og valg værdsættes.</p>
Hvordan skaber de fysiske læringsmiljøer effekt for børnene hos jer?	De gør at børnenes nysgerrighed, egne initiativer og kreativitet værdsættes, så vi oplever børn som tør at prøve sig frem.
Hvilke indsatser vil I arbejde med fremadrettet?	Vi arbejder lige nu med at være gode til at klargøre legemiljøerne fra morgenstunden af, så de fra start indbyder til leg.
Leg:	
Hvordan understøtter I legens muligheder og giver den værdi i sig selv?	<p>Vi en børnehave med plads til- og fokus på leg. Selvfølgelig børns leg men absolut også de voksnes tid og evner til at være medspillere eller ligefrem deltagere i børnenes leg.</p> <p>Vi anser børnenes leg for at være helt essentiel for deres udvikling, både socialt, psykisk, motorisk, læringsmæssigt (fagligt) og erfaringsmæssigt. Derfor skal der altid være tid og plads til at lege i Lundegårdens Frie Børnehave.</p> <p>Vi vil have en dagligdag, hvor børnene møder så få afbrydelser af deres leg som muligt, da det at nå til selve legen tager lang tid. Og vi vil gerne give plads til (og hjælpe med) alle de forhandlinger, konflikter og forberedelser, det kræver, at nå til den gode leg. Derfor afbryder vi kun børnene, når vi skal til at rydde op og dække bord før vi skal spise.</p>
Hvordan arbejder I med balancen mellem den børneinitieret leg og aktivitet i forhold til voksenstyret leg og aktivitet?	Vi har næsten ingen tvungne aktiviteter, så børnene lærer at mærke hvad de har lyst til at lave. Ofte er vores udfordringer at for mange børn vil være med, når der eksempelvis skal males. Men vi sørger altid for at alle der vil være med får muligheden, hvis ikke den ene dag så den anden.
De tilsynsførendes kommentarer	
<p>Under observationerne ses børnene være fordybet i leg alene og sammen med de voksne i lang tid ad gangen. Lundegården ser også, at der er børn, der går rundt sammen og undersøger, hvad der foregår og hvor de gerne vil lege.</p> <p>Generelt er det tydeligt under observationerne, at både børnene og de pædagogiske medarbejdere er meget fordybede. Forældrerepræsentanterne oplever, at jo færre regler der er for reglernes skyld, jo mere fordyber børnene sig. Det er tydeligt, at de fordybede pædagogiske medarbejdere afspejles i børnenes adfærd.</p> <p>Lundegården arbejder bevidst med at udvikle sig sammen, så der er en fælles tilgang til værdier.</p> <p>Under rundvisning med børn fortæller børnene, at de indenfor bedst kan lide at lege med biler på blåbærstuen, at lege i pudrummet med puder og bygge høje huse.</p>	

Udenfor fortæller børnene, at de bedst kan lide at lege i toget, hvor man kan lave mad. Børnene fortæller, at de har været oppe på taget af toget. Børnene fortæller, at de godt kan lide at lege i sandkassen, hvor man kan grave efter guld – ligesom til sommerfesten. Børnene fortæller, at de godt kan lide at lege i mudderkøkkenet.

Børnene bliver spurgt, om der er steder, hvor de kan lege uden, at de voksne kan se dem ud fra et udgangspunkt om, at børn gerne må opleve, at de leger uden opsyn. Her svarer børnene, at det kan de i pudrummet indenfor og i tårnet udenfor.

Det bliver under observationerne set, at de pædagogiske medarbejdere tilpasser sig roller efter børnenes behov og guider børnene i forhold til de situationer, som der opstår.

I forhold til de fysiske læringsmiljøer fremgår det, at der er blevet lavet justeringer siden sidste tilsyn. Lundegården er opmærksomme på, at legetøjet bliver ryddet op igen, så der bliver passet på det.

Lundegården bliver til den faglige dialog opfordret til at videreudvikle deres fysiske læringsmiljøer, så de får samme høje kvalitet som ellers kendetegner Lundegården.

Evalueringsskilt:

Den pædagogiske læreplan – hvad er vores (de pædagogiske medarbejders) forudsætninger for at arbejde med læringsmiljøer?

Evaluering og refleksion:	
Hvilke indsatser har I iværksat i forhold til at etablere en evalueringsskilt og hvordan?	Vi tager et pædagogisk emne op på et personalemøde. Det emne kan både rette sig mod rammerne, et enkelt barn eller en børnegruppe. I forhold til forældrene, så spørger vi ind til deres oplevelser af børnenes første periode i børnehaven, når vi afholder 3-6 mdrs. samtale.
Hvordan arbejder I med en metodisk systematik?	Der aftales indsatser, som tages med på næste personalemøde. Her konkluderer vi om, der er behov for yderligere indsatser. Der tages referat af alle personalemøder og referatet gennemgås på det efterfølgende personalemøde.
Hvordan får I løbende tilpasset den pædagogiske praksis, I forhold til det, som I udleder af evalueringerne?	Vi har et fælles ansvar for at implementerer de tiltag vi aftaler. Og vi vender tilbage til tiltagene på personalemøder indtil, vi synes at vores praksis på det konkrete område er, som vi intenderer.
Hvordan har I sikret medarbejdernes muligheder for refleksion i forhold til evaluering og metodisk systematik?	Ovenstående
Kompetenceudvikling:	
Hvordan har I arbejdet med kompetenceudvikling?	Vi har været igennem et "generationsskifte" i personalegruppen i løbet af de seneste 2 år. Det har givet anledning til genopdagelse: - hvem vi er, -hvad vi gerne vil have børnene tager med herfra og hvilke områder vi gerne vil udvikle på.

	<p>For os er det vigtigt, at vi udvikler os sammen, men der er dog muligheder for at komme på mere individuelle kurser.</p> <p>Vi har afholdt personaleweekend med en konsulent, som hjalp os med at tegne vores praksis med udgangspunkt i hvad børnene får ud af at gå i Lundegårdens Frie Børnehave. Og i år har vi haft Grethe Kragh Müller forbi på en personalelørdag, hvor vi har fået et grundkursus i udviklingspsykologi.</p> <p>Og sideløbende har vi med oplæg fra logopæd fået styrket vores viden og opmærksomhed på sprogstimulering.</p>
Hvilke behov for kompetenceudvikling har I fremadrettet?	<p>Vi er blevet klogere på børnenes følelsesliv og der hjernes udvikling og har udviklet meget på hvordan vi eksempelvis trøster børn eller hjælper børn, når de bliver vrede på hinanden.</p> <p>Når man får viden om noget får man ofte lyst til at blive endnu klogere, så vi vil få endnu flere perspektiver på ovenstående.</p>
Hvordan skal kompetenceudviklingen skabe effekt for børnene?	<p>Konkret skal de opleve voksne, som er endnu mere fagligt funderede og derfor endnu mere sikre i de mange forskellige møder de har.</p>
De tilsynsførendes kommentar:	
<p>Børnenes perspektiver bliver inddraget i løbende samtaler om deres dag. Det samme gør forældrenes i bestyrelsesarbejdet.</p> <p>Det bliver til den faglige dialog drøftet, hvordan Lundegården også kan inddrage direkte børneperspektiver.</p>	